

Premoć i udivljenje

Vidi li Bog cvijet prije korijena,
I plod prije cvijeta,
Ili sve odjednom – kao da ništa uopće nije u vremenu?

Bi li moglo biti da po volji vidi –
Slijed rasta, ili konačno savršenstvo,
I još k tomu dok je samo u zamisli?
I što je to što mi proučavamo, i čega smo dio:
Božje misli ili Božja djela?
Poigrava li se Bog s vremenom,
Kao nijedan sineast u svojoj radionici,
Ubrzavajući spora kretanja ili čineći brza sporim?

Možda odatle toliko oduševljenje čovjekom,
Gdje mu pozna i skromno podrijetlo i divljenja vrijednu svrhu;
Što ne nalazi na početku, očekuje u konačnici;
Ukoliko razočara na kraju, još je uvijek ispravan u namjeri.
Čovjek raste kao biljka
Koja uvijek ne procvjeta.

Marko Grba, Metafizičke pjesme

Starije od Mjesečeva srpa i svih zvijezda nebeskih

Majci

Starije od Mjesečeva srpa? Starije od zvijezda?
Starije od života zemaljskog, od bilo kakvog traga.

Kako su postajala zvijezda, i potom Zemlja,
I potom stabla i trave,
Sluzava bića: sve što je isprva bilo samo uopćeno, u zamisli;
Da, i napokon kada je iskoraknuo čovjek
Sa svim svojim željama i ciljevima – zamislila;
Sve mi to naslućujemo, mi koji smo nasljednici:
Koji razumijemo i silu koja tjera
Korijenje da raste prema dolje...

Dugo je trajalo, mnogo okretaja nebesa,
Mnoge plime i oseke,
Dok se znanje prenosilo, s jednog kraja svijeta na drugi,
Od jednog usamljenog tragača do drugog, od naroda do naroda,
Od izvora do izvora.

Doista, sačuvana su mjesta, poput ovog otoka:
Stjecišta najrazličitijih utjecaja – ali nikad rušilačkih,
Te i danas kroči noga kroz plodna polja,
Plodna tisućama godina;
I ne samo zbog vrijedne zemlje,
Jednako tako zbog onog duha koji dolazi s blagim povjetarcem,
Koji neprestano puše od mora,
I kada se ništa u zraku ne miče.

Marko Grba, Metafizičke pjesme

Oda praznom prostoru

Unutar tjelesnog okvira, tako krhka, izložena,
Proti' kojeg cio Svemir stoji u uroti
(Uzaludan je svaki pokušaj bijega iz divljine)
Misao odolijeva: da možemo vidjeti kroza stvari,
Vidjeti da možemo vidjeti;
Vidjeti kroz prazninu:

Pa tako reče Demokrit: mnijenja su mnoga:
Mnijenje o boji, mnijenje o zvuku, i okus i toplina su mnijenja,
A uistinu atomi i praznina –
Atomi u praznini što se kreću,
U koje se osipa svaki predmet
I među kojima je – ništa.
A upravlja li atomima vazda baš nužda, dometnu Epikur,
Ili, tu i tamo, mogu i odstupiti spontano –
A tada je moguće promišljati i o atomima duha;
Ili je i duša kao atomi, elementarna?

Koja pak je narav svjetlosti, od atoma što nastaje,
A u kojoj nikada atome vidjeti nećemo?
Pitao se Maxwell, i zamišljao svjetlost
Valom sred svemirskog oceana nekog etera;
Dok je jednadžba koju je dobio glasila:
Svjetlost = svojstvo praznog prostora!
Rutherford postade lordom što je dokazao:
Ne samo da su atomi u praznini,
Već je i atom većinom prazan.
Iz vakuuma mogu izroniti i u vakuum mogu nestati čestice:
Stvaranje ni iz čega i poništavanje materije,
A da samo zakoni algebre vječno opstoje
U praznom prostoru.

Nadolazi i utjeha, od gledanja kroz prazninu;
Možda najbliže onom stanju nirvane,
Dok misao bez zvuka odzvanja
Oduvijek tihim prostranstvima praznog Svemira:
Sve je šuplje, šuplji ljudi!

Marko Grba, Metafizičke pjesme

Instrument mog izbora

Nadolazi mi misao – silna,
Nova, a opet poznata od davnina;
Ispunja mi um i sve sate opsjeda,
Dok me cijeloga ne preuzme,
Dio po dio,
Ud po ud,
Atom po atom.

Vrtlog, kao u viziji Platona,
Koji postoji posred svega, i izvan svega,
Vidim sada kako se i u meni otvara
I povlači sve minute svih godišta:
Sve eone, do trenutka Stvaranja;
Sve misli, sve riječi, sva slova, pored dva:
A i Ω.

Svijet, koji isprva bijaše u stanju Monade,
Ipak ne bi savršen, pa ni svršen,
Jer se nije mogla ostvariti komunikacija,
Ni pjevanje u zboru;
Nastupi, dakle, Dijada, primjena načela podjele:
Stvaranje dijeljenjem,
S kojim i zlo, prvo zavist pa zlo, stupi u svijet.
Samo glazbom moguće je Zvijer ukrotiti,
Pronašao je Orfej zvuke čije lire
Protumačio je, kao intervale brojeva, nasljednik mu Pitagora.

Intervali sreće i nesreće, uzletâ i sunovratâ,
Glasnog smijeha i tihe patnje...
Kad bi čovjek navlastito mogao odrediti svoje intervale...
Namjestiti tako da opet bude cijel;
Duhom i tijelom posve pri zdravlju;
Da svime svojim upravlja po svome: a nije ništa njegov!
Tijelo, u dijelovima, drugi je, ili mnogi, ja;
U duhu nije svoj,
I nisu njegove slobode,
A krivnja sve poput magle prožima;
Instrument mog izbora da mi je pronaći!
I svojim rukama po njemu prebirati
Dok ga nosi moje tijelo
Kako se kreće ovom Zemljom.

Marko Grba, Metafizičke pjesme

Živim u trenutku kao da ću biti poništen potom

Živim u trenutku kao da ću biti poništen potom,
I radosti i žalosti prilaze meni.
Ja ne znam tko sam, ni kakav sam, ni koje je ovo mjesto;
U trenutku vidim sebe posred igre loptom s drugima na livadi:
U mah to se mijenja,
I ja se nalazim izvan svega i izvan sebe:
I netremice motrim
Gdje se cio prizor rastavlja:
Od livade biva, mjesto igrališta, pozornica,
A momci i djevojke za mene ne znaju, kao ni ja o njima:
I čudna misao sve kao da obavlja...
Misao što spaja i razdvaja...

I vide se dijelovi i načinju pričini, i pomišljam:
Gdje mora biti ona livada, gdje je međa, što je cjelina?
I da ovi što se loptaju nisu isti s onima od jučer
Makar se zovu istim imenima;
I da ako bi im se učinilo da znaju, u nekom trenutku,
Dok igra traje, jedni za druge i da se razumiju,
Da oni ne znaju svaki sve o drugomu;
A što će biti kad igri jednom dođe kraj,
Kad se razidu svaki svome domu,
Svaki da živi svoj život?

U memoriji nalazim i ovu misao, utjehu:
Da mi bogobojazni ne moramo brinuti,
Da nismo samci, i da nikad nismo bili samci;

Da ćemo se opet sresti,
Da dijelimo sve bitne organe.

Marko Grba, Metafizičke pjesme

Glad

Glad u srcu dubi duboku prazninu.
Ima tisuću pipaka čežnje.

Proteže ih kroz izloge
i plete oko svilenih haljina,
ogrlica od žada,
šalica od porculana,
medenih kolača.

Puže njima policama knjižara
žudeći za najljepšom bajkom
u šarenom uvezu.

Pružaju ih do dalekih gradova
tražeći drago izgubljeno lice,
oči iz kojih vrcaju iskre
dječakčkoga smijeha.

Hoće ljepotu.
Hoće radost.
Hoće život.
Hoće.

I njeni se pipci pružaju, pužu, gmižu.
Među njima visi srce
razapeto.

A u duši, skrovito
i sasvim tiho

zdenac života
spokojno
žubori.

Sanja Matešić

Nježnost

Derala sam dlanove i koljena
po hridima
za prozračnim cvijetkom nježnosti

i mrtve mu latice gnječila
u krvavim šakama;

grijala promrzle ruke
na plamenu šibica
zahvalna za svaki prolazni
proplamsaj ljubavi,

tražeći vjernost u nestalnim
ljudskim srcima;

a ti si cijelo vrijeme bio sa mnom,
skriven i neopipljiv,
ti, nježnost i vjernost sama.

Molim te
da osjetim tvoju blizinu:

saberi moju ludu, rastrganu dušu
u svome naručju.

Sanja Matešić

Kako mi govoriš

Govoriš mi, Bože,
kroz ljude
knjige
događaje
snove

kroz riječi iz utrobe
i slike iz mašte

kroz savjest
i podsvijest.

Sve je tvoj medij.
U svemu se
objavljuješ

Sanja Matešić

Čuda

Nebrojena su tvoja čuda
Gospodine Bože:
neka su velika,
neka mala,
neka skrovita,
a neka svima znana.

Nevjernik čudo zove
koincidencijom
i kaže:
slučajan je bio zastoj u prometu,
slučajan susret u restoranu,
slučajno sam baš ovu knjigu
dobila na dar.

Svaki se put, kaže, stvari
slučajno slože
(i to baš onda
kad te za nešto dobro
dobro molim)

a ja u svemu vidim
tvoju mudru i svemoćnu ruku.

Sanja Matešić

Strah

Još uvijek me strah
slijediti te u stopu.

Još uvijek se držim grčevito
za plutajući lom
svoga brodoloma

i strah me uroniti
u grob

iako znam
da ću s tobom uskrsnuti.

Sanja Matešić

